

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Kónya Zsuzsanna ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Bódis Zoltán ügyvéd által képviselt alperes ellen szabadság pénzbeni megváltása iránt a Miskolci Munkaügyi Bíróságnál 8.M.917/2007. szám alatt megindított és másodfokon a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.20.493/2008/4. számú jogerős ítéletével befejezett perében az említett számú jogerős határozat ellen az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - a 2009. október 7. napján megtartott nyilvános tárgyalás alapján - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.20.493/2008/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy tizenöt nap alatt fizessen meg a felperesnek 10.000 (tízezer) forint + 2500 (kettőezer-ötszáz) forint áfa felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az állam javára 65.100 (hatvanötezer-egyszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s

A felperes a keresetében szabadság pénzbeni megváltása jogcímén kérte az alperes marasztalását.

A Miskolci Munkaügyi Bíróság 8.M.917/2007/9. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 1.085.058 forintot és ezen összeg után 2007. június 1-től a kifizetésig járó törvényes kamatát, valamint 40.000 forint perköltséget.

A megállapított tényállás szerint a felperes 1984. augusztus 13-tól állt az alperessel, illetve jogelődjével munkaviszonyban, gépiró-adminisztrátor munkakörben. A felperesnek a munkaviszonya fennállása alatt 1987. július 4. és 2006. június 27-e között 12 gyermeke született. A felperes az első gyermeke születését követően az alperesnél ténylegesen munkát nem végzett, folyamatosan szülési szabadságon volt, illetve három év alatti gyermekei otthoni gondozása céljából fizetés nélküli szabadságot vett igénybe. Az alperesnél fennálló munkaviszonya a kezdeményezésére 2007. május 31-én közös megegyezéssel megszűnt. Ezen időpontig összesen 386 munkanap szabadságot nem vett igénybe, melynek pénzbeni megváltását kérte. Az alperes ezen jogcímén a munkaviszony megszűnésekor 121.964 forintot fizetett a felperes részére.

A munkaügyi bíróság által levont jogi következtetés szerint a felperes szabadságmegváltás iránti igénye azért nem évült el, mert 1987-től kezdődően objektív körülmények miatt akadályoztatva volt annak kivételében, ezért a felperes igényének elévülése mindaddig nyugodott, amíg a munkaviszonya közös megegyezéssel történő megszüntetésével lehetősége nem nyíltott igénye érvényesítésére.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.20.493/2008/4. számú ítéletével a munkaügyi bíróság ítéletét helybenhagyta és az alperest 20.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte a felperes részére.

A másodfokú bíróság osztotta a munkaügyi bíróság jogi következtetését, de annak indokolását kiegészítette azzal, hogy a perben irányadó jogszabályok, a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (új Mt.) 1992. július 1-jei hatályba lépését megelőzően hatályos 1967. évi II. törvény (rég Mt.) végrehajtása tárgyában kiadott 48/1979.(XII.1.) MT. rendelet 53. §-a lényegét tekintve az új Mt. 134. § (1) bekezdésével azonosan rendelkezik arról, hogy a szabadság kiadásának időpontját a munkáltató határozza meg. A felperest megillető szabadság kiadásáról a munkáltatónak kellett határoznia, és amennyiben a munkáltató a szabadságot nem tudta kiadni, a felperes szabadság kiadása iránti igénye menthető okból nem volt érvényesíthető, és az akadály megszűnésétől hat hónapon belül a felperes az igényét érvényesíthette.

A jogerős ítélet ellen megalapozatlanságot és jogszabálysértést állítva az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben annak „megváltoztatását” és a felperes keresetének elutasítását kérte.

Az alperes a perbeli álláspontját fenntartva arra hivatkozott, hogy a felperes igénye elévült, mert nem állt fenn semmilyen akadály, amely a felperest a rendes szabadsága kivételében akadályozta. Érvelése szerint az a körülmény, hogy a felperes nem vitatottan a munkavégzésben akadályoztatva volt, még nem zárta ki, hogy az otthon töltött idő egy részében ne a fizetés nélküli szabadságot, hanem a rendes szabadságát vegye igénybe.

Az alperes arra is hivatkozott, hogy a munkáltató a korábban hatályos és a jelenleg hatályos rendelkezések szerint is köteles fizetés nélküli szabadságot engedélyezni a gyermek harmadik életéve betöltéséig, a gyermek otthoni gondozása céljából. Minthogy a felperes folyamatosan hol szülési szabadságon, hol pedig fizetés nélküli szabadságon volt, a jogerős ítéletben foglaltakkal szemben épp az alperesi társaság volt folyamatosan akadályoztatva abban, hogy a felperes részére a rendes szabadságot kiadja.

Az alperes a szabadság pénzbeni megváltásának összegszerűségét is vitatta. Álláspontja szerint a ki nem adott szabadság megváltására - elévülési időn belül is - a tárgyévre vonatkozó átlagkereset alapján van lehetőség, nem pedig a munkaviszony megszűnése időpontjában fennálló átlagkereset alapján. Az alperes végül azzal is érvelt, hogy a felperes az alperes által kifizetett 121.964 forintot minden jogfenntartás nélkül elfogadta és átvette, ezért a közös megegyezésben foglaltakat meghaladóan a felperes további igénnyel nem léphet fel.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében - tartalma szerint - a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Az eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül állapították meg, hogy a felperes igénye nem évült el, mert az 1987-től felhalmozódó rendes szabadsága kiadását menthető okból nem tudta érvényesíteni, ezért a munkaviszonya megszűnésekor a ki nem adott szabadsága Mt. 136. § (1) bekezdése szerinti pénzbeni megváltása iránti igényét a régi Mt. 5. § (1) és (3) bekezdésében, valamint az új Mt. 11. § (1) és (3) bekezdésében foglaltak alapján az akadály megszűnésétől számított hat hónapon belül akkor is érvényesíthette, ha az elévülési idő már eltelt, vagy abból hat hónapnál kevesebb volt hátra.

Hosszú ideje követett és egységes a gyakorlat abban, hogy a gyermeket szült munkavállaló a szülési szabadsága, illetve a fizetés nélküli szabadsága leteltét követő munkába állásakor veszi igénybe a rendes szabadságot. A fizetés nélküli szabadságon való lét célja nem a szabadságon való tartózkodás, hanem különböző társadalombiztosítási juttatások igénybevétele a három év alatti gyermek gondozása során. Ezzel szemben a rendes szabadság igénybevétele az aktív munkaviszonyhoz kapcsolódik. Ezért a 12 gyermeket szült és folyamatosan passzív állományban lévő felperes menthető okból nem tudta rendes szabadsága kiadását kérni.

A jogerős ítélet helytállóan emelte ki, miszerint a hatályos és a korábbi szabályozás szerint is a szabadság kiadásának időpontját a munkáltató határozza meg. E körben is irányadó alapelv, miszerint a jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a munkáltatónak és a munkavállalónak kölcsönösen együttműködve kell eljárnia (rég Mt. 2. § (4) bekezdése, új Mt. 3. § (1) bekezdés). Nincs perbeli bizonyíték arra, hogy az alperes a felperes fizetés nélküli szabadság iránti kérelmei befogadásakor bármilyen tájékoztatást adott volna kifizetett szabadság kiadásának lehetőségéről, erre vonatkozó munkáltatói szándékról, melyre az alperes maga sem hivatkozott. Ezért megalapozottan nem érvelhet

azzal, hogy a felperes folyamatos szülési szabadsága, illetve fizetés nélküli szabadság iránti kérelmei miatt akadályoztatva volt abban, hogy a felperes részére a rendes szabadságát kiadja.

Nincs perbeli adat arra, hogy a felperes a közös megegyezésben foglaltakat meghaladó igénnyel lépett fel az alperessel szemben. Az alperes ugyanis nem bizonyította, hogy a munkaviszonyt megszüntető írásbeli közös megegyezés valóban ilyen érvényes, további igényérvényesítést kizáró feltétellel jött létre. Az a körülmény pedig, hogy az alperes által elszámolt (alacsonyabb összegű) szabadságmegváltást a felperes átvette, nyilvánvalóan nem értelmezhető joglemondásként.

A szabadságmegváltás összegszerűségét illetően annak esedékessége időpontjának van jelentősége. Minthogy a munkavállalónak csak a munkaviszonya megszűnése esetén a munkában töltött utolsó napon nyílik meg a szabadsága pénzben történő megváltására irányuló igényjogosultsága, a ki nem adott szabadságot a munkavállaló ekkori távolléti díja összegével kell elszámolni, amely a perbeli esetben a felperes személyi alapbérével megegyező.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet - jogszabálysértés hiányában - a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A pervesztes alperest kötelezte a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint a felperes felülvizsgálati eljárási költsége és a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 3. § (3) bekezdése alapján pedig a felülvizsgálati eljárás illetékének viselésére.

Budapest, 2009. október 7.

Dr. Tálné dr. Molnár Erika a tanács elnöke, Dr. Stark Marianna s.k. előadó bíró, Dr. Földényi Gyuláné s.k. bíró

A kiadmány hiteléről:

bírószági tisztviselő